

BIBLIAI SZABADEGYETEM APOSTOLOK CSELEKEDETEI

Előadó: Bicskei Róbert

Bevezetés – a könyv célja

Az apostolok cselekedetei a második kötet egy kétrészes alkotásnak. Első kötet Lukács evangéliuma, a második kötet az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv. Ez a könyv híradás az evangélium útjáról Jeruzsálemtől Rómáig. A könyv nem beszél a részletekről, hanem azt mondja el, hogy a tizenegy tanítvány kis gyülekezetéből hogyan jut el az evangéliuma Rómába, az akkori világ fővárosába.

Szerző

Máris feltételeztük, hogy a szerző Lukács, aki a róla elnevezett evangéliumot is írta. A két könyv az Újszövetség 28%-át teszi ki, ez több mint amit Pál vagy János írt. A szerzősége vonatkozó külső bizonyítékok közül a legfontosabbak: A második században egybehangzóan Lukácsnak tulajdonították a könyvet. Lukács evangéliumának anti-marcionista bevezetése, a Muratori töredékek, Iréneusz, Alexandriai Klement, Tertullianusz stb.

Vannak, un. belső bizonyítékok is. A harmadik evangélistáról van szó: „az első könyvem az arról írtam...” – tehát az Apostolok cselekedetei a második könyv. Teofilusnak van címezve mind a kettő, valószínűleg ugyanaz a személy, mint Lukács evangéliumában. A két könyv stílusa és nyelvezete közel áll egymáshoz. A két könyv érdeklődése, hangsúlyai azonosak: az egész világ; érdeklődés a pogányok iránt; a hitvédő stílus. Lukács evangéliumának vége jól összeilleszthető az Apostolok cselekedetei kezdetével.

A könyv szerzője Pál munkatársa, tanítványa lehetett. A könyv néhány szakasza az egyes szám harmadik személyről áttér többes szám első személyre, az un. „mi” szakaszok: (16:10-17; 20:5-21:18; 27:1-28:16). Minden bizonnyal ezek Lukács személyes emlékei, amikor Pál társaságában volt. Nincsenek arra utaló stílusjegyek, hogy ezek más forrásból kerültek volna a könyvbe.

A szerző orvos volt, rá vonatkozik az utalás Kol 4:14-ben. Ezt a levelet Pál az első római fogságban írta, és erről a könyv egy „mi” szakaszban számol be. Lukács az egyetlen nem-zsidó szerző az Újszövetségben, aki Antiókiából származik, jól képzett szír keresztény.

Keletkezési idő

A keletkezési idő meghatározásánál figyelembe kell venni, hol ér véget a könyv. A legkorábbi keletkezési idő Kr.u. 60/61 lehet, Pál első római fogsága, amire a 28:30-31. versek utalnak. A hirtelen befejezés alapján következtethetnénk erre, de teológiailag úgy is érthetjük, hogy Pál missziója másokon keresztül tovább folytatódik. A Néro császár által folytatott üldözés (64/65) ugyanakkor nem következhetett még be a könyv írása idején. Nincs utalás arra, hogy a keresztények elnyomatásban lettek volna Rómában. Az Kr.u. 66-os zsidó lázadás és Jeruzsálem eleste (70) nem tükröződik a könyvből. Számátalan téma kiemelkedő helyet foglalhatott el Kr.u. 70 előtt, mint pl.: a pogányok integrálása az egyház közösségébe; a zsidók és pogányok együttélése a gyülekezetekben; az étkezési előírások az apostoli rendeletben, stb.

A könyvben található események tényszerűsége és szóhasználata azt támogatja, hogy a történések és a leírás között nem telhetett el sok idő. Összegezve azt feltételezhetjük, hogy Lukács 64/65 előtt írhatta a könyvet. Feltehetőleg Pál első római fogságának a végén. A teljes idő, amelyet a könyv átfog, mintegy 30 év a kereszténység kezdetétől, Pál római fogságáig.

A könyv vázlatja

I. Bevezetés az egyház kezdetéhez (1:1-1:26)

- A. Az Úr felkészíti a tanítványokat (1:1-11)
- B. Az Úr újjászervezi a 12 apostolt (1:12-26)

II. Az egyház Jeruzsálemben (2:1-8:3)

- A. Az egyház születése (2:1-11)
- B. A fiatal egyház összegezése (2:42-47)
- C. Az egyház szolgálata Jeruzsálemben (3:1-8:3)
- D. Belső és külső küzdelmek
- E. A jeruzsálemi üldözés tetőpontja: István megkövezése (6:8-8:3).
- F. Az egyház szétszóródása (8:1-3)

III. Az egyház elterjedése Palesztinában és Szíriában (8:4-12:25)

- A. Filep szolgálata (8:4-40)
- B. Pál megtérése (9:1-30)
- C. Összefoglaló jelentés az egyházzal (9:31)
- D. Péter szolgálata (9:32-11:18)
- E. Az antiókhiai egyház: egy új egyházközpont (11:19-30)
- F. Isten továbbra is védelmezi a jeruzsálemi gyülekezetet (12:1-12:23)
- G. Összefoglaló jelentés az egyházzal (12:24-25)

IV. Az egyház elterjedése a föld végső határáig (13:1-28:31)

- A. Az első misszióút (13, 14)
- B. A jeruzsálemi zsinat (15:1-35)
- C. A második misszióút (15:36-18:22)
- D. A harmadik misszióút (18:23-19:19)
- E. Pál Jeruzsálemben (21:15-23:22)
- F. Pál Caesareában (23:23-26:32)
- G. Pál Rómában (27, 28)

A könyv tartalma, üzenete

A könyv tartalmaz néhány speciális jellegzetességet, amelyek figyelembe vétele segít az üzenetének a megértésében. A „tanú” szó, több mint 30 alkalommal fordul elő, ami emlékeztet arra, hogy az igaz egyház bizonyágtévő, és minden keresztény is erre kapott elhívást. Csodálatra méltó, ahogy egyetlen generáció alatt eljutott az evangélium az egész civilizált világra. Azt mondhatjuk, hogy ez a könyv ma is a keresztény misszió legjobb útmutatója.

A könyv hirtelen ér véget, de ez tudatos lehet. A misszió befejezetlen, folytatódnia kell Krisztus visszatéréséig. Ugyanakkor be akarja mutatni, hogy Krisztus ígérete pontosan teljesedett (Apcsel 1:8): az evangélium eljutott a föld végső határáig.

Bár a könyv neve az apostolokat helyezi a középpontba, valójában úgy is lehetne nevezni: A Szentlélek cselekedetei. A könyv kulcsfontosságú verse így hangzik: „*Hanem, miután a Szentlélek eljön reátok, erőt kaptok: és tanúim lesztek nékem úgy Jeruzsálemben, mint az egész Júdeában, és Samáriában és a földnek mind a végső határáig.*” Acs 1:8. Valójában ez a jézusi ígéret alkotja a könyv vázlatát.

A könyv jelentősége

Az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv hidat képez az evangéliumok és apostoli levelek között, és az egyház életének első harminc évéről, az indulásról tudósít. Jézus ígéretei valóra váltak: a Szentlélek által itt maradt egyházában és a keresztény üzenetről szóló tanúságtétel valóban eljutott a föld végső határáig. A keresztény gyülekezet legfontosabb kézikönyve ma is, hiszen jó útmutatást ad a közösségi élet szervezéséről, a misszióról, a keresztény küldetés tartalmáról, valamint feltárja azokat az alapelveket, amelyeknek figyelembevételével a keresztény közösségek létrejöttek.